

**A közösségfejlesztés mint stratégiai
irány
Vidék Akadémia a vidék jövőjéért**

**VM-NAKVI-Magyar
Nemzeti Vidéki Hálózat
Mezőtúr, Petőfi tér 1.
2012. október 18.**

Az előadás vázlatja

- I. **A közösség**
- II. **Közösség és vidékfejlesztés**
- III. **Közösségfejlesztés**
- IV. **Hogyan szerezhethetünk érvényt elveinknek?**

I. A közösség

Társadalom és közösség

A közösség (elvileg) az emberi élet teljességét befogadhatja és továbbadhatja, míg a társadalom erre (elvileg) nem (lehet) képes, egyszerűen nem erre hozták létre.

Nem kétséges, hogy ha a közösség perspektívájában gondolkodunk, mely magában hordozza a magatartásszabályokat, normákat, értékeket, a kultúrát magát, akkor sokkal tágabb horizonthoz jutunk, mint ha eleve funkcionális szempontból vizsgálódunk, a való élet gyakorlati megvalósulási szintjein. (Gergely, 2006)

A közösség-fogalom 3 leggyakoribb megközelítése

- 1. Hely (place)** amikor a közösség földrajzi vonatkozásban jelenik meg – lokalitás.
- 2. Érdeklődés szerinti, választott közösségek (interest/elective) – község: KÖZösSÉG**
  - **A személyiség** megnyitotta a *nem lokalitás alapú* közösségi szerveződés lehetőségét.
  - A helybeliségen kívüli szempontok tartják össze ezeket: identitás, vallás, szexuális orientáció, foglalkozás, etnikai hovatartozás (katolikus közösség, melegek közössége, kínaiak közössége).
- 3. Szellemi, lelki közösség (communion)**
Közösségi szellem – Istenben való egyesülés.

II. Közösség és vidékfejlesztés

Evidenciák

- A helyi közösségek nem sokat várhatnak az ún. külső modellektől, mert azok éppen most kerülnek válságba, a fenntarthatóság problémájával nézve szembe.
- A helyi fejlesztés inkább a helyi lakosság által kidolgozott sajátos alternatív stratégiákon és a helyileg önállóan kialakított terveken alapulhat, mégpedig a lakosság szükségleteinek és erőforrásainak újfajta egybevetéséből kiindulva.

folyt.

Ehhez hozzáértő, közösségben gondolkodni tudó és cselekvőképes lakosságra van szükség, mert ki más is működtetné a közösségi-gazdasági-környezeti rendszereket, mint a tudatos és elkötelezett helyi közösség?

III. Közösségfejlesztés

Célja

Mindenki tartozzon valahová, közösségi és társadalmi beágyazottságban éljen, legyen esélye-lehetősége saját életfeltételeinek javítására és képes legyen a pozitív változásokra irányuló közös cselekvésben való részvételre.

Fő értékei

- Közösség – célérték
- Részvétel - eszközérték

A részvétel és szintjei

A valahová tartozás a részvételt magát is jelenti: részt veszek annak a közösségnek az életében, ahová tartozom. A részvétel az élet teljességére kiterjedő megnyilvánulás és létforma

A részvétel szintjei:

- Egyéni szint
- Közösségi szint
- Társadalmi szint
- Politikai-civil szint

Szervezett, szakszerű és átmeneti beavatkozás

Közösségfejlesztő szakember felkérésére akkor van szükség, amikor

- az adott közösség és tagjai alacsony részvételi aktivitást mutatnak a közösség/társadalom interakciós és intézményi folyamataiban;
- amikor az egymás iránti bizalom és szolidaritás gyenge;
- a kölcsönös segítség, a cselekvő viszonyok, az önkéntesség és a civil intézmények, hálózatok száma csekély;
- a lakosok nem ismerik jogaikat, kötelességeiket, lehetőségeiket és a meglévő (állami) intézmények elvben értük, gyakorlatilag azonban nélkülük működnek;
- s a döntési/ellenőrzési folyamatokban résztvevők száma alacsony.

Az életképes közösség

Az, amelyikben a lakosok együttműködnek annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb szempontú hatással legyenek a helyi társadalom szabályaira; amelyikben a lakosok a közösségi életre vonatkozó célokat tűznek ki maguk elé és amelyikben a lakosok képesek is e célok megvalósítására.

Fogalma

A közösségfejlesztés a közösségnek önmaga általi fejlesztését jelenti

IV. Hogyan szerezhethetünk érvényt elveinknek?

Nyerjük meg a helyi közösséget!

A bizonytalan, egymást nem ismerő és egymás iránt bizalmatlan szereplők megerősítésének eszköze a **kommunikáció**, melyben a szereplők bemutatják egymásnak saját helyzetüket.

Az önbemutató, a helyzetleírás, a probléma definiálása vezet a párbeszéd kialakulásához, a zárt világok kinyílásához, a megismeréshez, a megértéshez.

A közös ügyek új közösséggé kapcsolnak össze – helyben és a kistérségben egyaránt.

folyt.

A más kultúrák, nyelvek megismerése új vonatkozási keretet hoz létre a közösségek életében, az összehasonlítás a saját értékek kikristályosodásához, az életünk jobbításához vezet

A szomszédolás, tanulmányutak, kistérségi műhelymunkák, az országos találkozók, konferenciák és a nemzetközi porond való részvétel mind-mind a közösség nyitottá válását segítik elő.

Fokozzuk a közösségi részvételt!

településenként, majd kistérségenként/járásonként.

- A társadalmi/civil részvétel és kontroll, a szervezetségi szint emelése, a szolidaritás fokozása
  - a lokalitás aktivizálása, új intézmények és a kistérségi nyilvánosság építése a helyi közösségben;
  - kapcsolatépítés a társadalmi szereplők között, a tervezési és az egyeztetési fórumok különböző szintjeinek létrehozása (foglalkoztatási paktum, civil/közösségi tanács, képzési tanács, beruházási v. gazdaságfejlesztési tanács, stb.
  - kapcsolatépítés a külső világokkal – az ország más kistérségeivel, EU-val;

**A közösségtől sokat kapunk – adjunk is
tehát!**

Közösségi szocializáció, felnőttképzés

Ez nem pusztán az iskola feladata, hanem **az egész közösségé**. A megvalósítás katalizátora lehet az iskola, a bevont közösségfejlesztők, de a szülők, a helyi intézmények és a lakosság együttműködése, vagyis *a szocializáció tudatossá és társadalmivá tétele nélkül e folyamat nem lehet eredményes.*

A közösségi létet a legkisebb kortól gyakorolni kell!

folyt.

A közösségi szocializáció **egész életre** szól!

- helyi tantervek, kisebbségi tantervek
- közösségismeret – a ma élő ember is tartozzon bele!
- a helyi fejlesztési terv mint szocializációs kihívás
- közösségi iskolák, ökoiskolák
- Felnőttképzés: népoktatás, tanulókörök, népfőiskolák

folyt.

- A szektorokon belüli csoportok felkészítése feladataikra (önkormányzás – tervezés négyévente; civil együttműködés és civil álláspont kialakítása; vállalatok társadalmi szerepvállalása)
- Fejlesztési programok, projektek felnőttképzési vonatkozásainak biztosítása;
- Az általános képzések szorgalmazása – népfőiskola, tanuló-kör jellegű képzések bevezetése és fenntartása;

Képzési motivációk folyamatos építése.

Tervezzünk közösen!

A tervezés legyen közösségi, vegyenek benne részt az érintettek, mert

- róluk van szó! Mert
- hozzáértésük fejleszthető, s mert a megvalósításkor
- cselekvő hozzájárulásuk nem nélkülözhető!

A tervezésben legyen partner a teljes helyi közösség!

- Közösségi felmérés – mindenki megszólítása: egyének, intézmények, szervezetek mindhárom szektorból
- Akciókutatás (action research)

Tegyünk a közösségünkért!

A helyi cselekvés

Programok és projektek fejlesztése és megvalósításuk a 3 szektor által

Id. például a közösségi alapú gazdaságfejlesztés! Községi vállalkozások forprofit (szövetkezet) és nonprofit (egyesületek) szervezeteinek (ki)fejlesztése

Képesé tétel (informális és formális tanulás), kapcsolat-, hálózat- és partnerség-építés, forrásteremtés, további új intézmények építése a helyi közösségben

A közösség alapvető létfeltétel

„Az embernek mint fajnak nagy evolúciós újítása a közösség kifejlődése. Nem az egyének versenye a döntő az emberi evolúcióban, hanem a közösségeké. A közösség sokfejű, százkezü, tevékeny, mindenre figyelő **biológiai és kulturális konstrukció**... Millió éves fejlődése alatt megbízható, kiegyensúlyozott környezetet biztosított az emberi életnek... Az emberi természet számára a közösség az optimális működési tér... olyan helyi közösségeket kell kialakítani, amelyekben mindenki megtanulja, hogy az ember csak közösségekben életképes, és a központosítás előnyeinek megőrzése mellett a helyi kultúra a legfőbb jó és legfontosabb emberi érték.” Csányi Vilmos

Köszönöm szépen a figyelmet!

dr. Vercseg Ilona
Közösségfejlesztő,
egyetemi oktató
[vercseg@kkapcsolat.](mailto:vercseg@kkapcsolat)